

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
1	<p>Įvesti privalomą reikalavimą vadovautis duomenimis rengiant (ar vertinant) politinius sprendimus, teisės aktus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Įtvirtinti reikalavimą, kad teisėkūros procese būtų numatomas etapas, kuriame analizuojami duomenys, aktualūs atitinkamam teisės aktui, ir be kurių teisės aktas negalėtų būti tvirtinamas. - Duomenimis grįstą poveikio vertinimą reglamentuoti teisės aktuose – privaloma tvarka įvesti politinių priemonių veiksmingumo stebėjimą atliekant nuolatinius vertinimus, panašiai kaip ES lėšomis finansuojamų priemonių atveju. 	<p>Duomenų panaudojimas priimant sprendimus</p>	<p>Skubotas sprendimų priėmimas ir spartus teisėkūros procesas nepalieka laiko įsivertinti turimus duomenis. Dažnai duomenų poreikis atsiranda ne problemos analizavimo etape, o jau pateikus veiksmus kaip bus sprendžiama problema. Kai kuriais atvejais veiksmas pasiūlomas anksčiau nei apmąstoma pati problema, todėl duomenimis yra teisinami veiksmai veikiau nei jais remiamasi siekiant priimti sprendimą. Išlieka tolerancija nepagrįstiems sprendimams.</p>	<p>Sistemos</p>
2	<p>Išgryninti įstaigų teisėkūros procesą ir sukurti vieningą teisėkūros stebėsenos sistemą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nacionalinis susitarimas dėl teisėkūros standarto. Priemonės, kaip laikytis teisėkūros standarto. - Sukurti sistemą procesų valdymui, įskaičiuojant ir konsultavimosi su visuomene laiką: teisės akto projektas turėtų būti pradedamas rengti nuo teisėkūros iniciatyvos paskelbimo ir yra komunikuojamas NVO tinkamais kanalais. Teisės akto rengimui naudoti per ankstesnius metus gautus pasiūlymus susijusiais klausimais. Skatinti tolimesnį įtraukimą kitose projekto skelbimo stadijose (pranešama visais atvejais suinteresuotoms šalims), o teisės aktus privalomai apsvarstyti su NVO. - Sukurti vieną sistemą (galbūt posistemį DVS'e), kuri leistų ilgą laiką būtų kaupiami piliečių pasiūlymai. Prieš rengiant TA projektą būtų privaloma peržiūrėti gautus pasiūlymus per tam tikrą laikotarpį (pvz., 2-3 metus). - Sukurti tinkamus įrankius ir patobulinti reglamentavimą atviriau gimstantiems teisės aktams: modernizuoti TAIS ir pasitelkti kitus kanalus (prenumeratos galimybė, kvietimai kitais kanalais pagal tikslines grupes). 	<p>Viešosios konsultacijos / Valdžios ir visuomenės dialogo skatinimas</p>	<p>Proginė teisėkūra. NVO į projektų rengimą įtraukiamos per vėlai ar nėra visai įtraukiamos (per trumpi terminai, komunikacijos kanalai, projekto rengimo stadijos). Neaiškūs visi būdai/ galimybės kaip pilietis gali dalyvauti ir koks realus piliečių galimas poveikis sprendimų priėmimui. Įtraukimas lieka nepakankamas, neefektyvus, fiktyvus.</p>	<p>Sistemos</p>

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
3	<p>Organizuoti iniciatyvas, padėsiančias viešojo sektoriaus darbuotojams įgyti reikalingas duomenų sisteminimo, analizės ir panaudojimo įgūdžius.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Organizuoti įvairaus formato edukacinius užsiėmimus/mokymus, įtraukiant visus darbuotojus (įskaitant vadovybę), kurie atsakingi už sprendimų priėmimą. - Mokymai viešojo sektoriaus darbuotojams, įtraukiant privataus bei NVO sektorių atstovus. Pvz., dirbtuvės kaip galėtų būti naudojami duomenys priimant sprendimus, mokymai apie metodikas, analizės būdus. Pavyzdys: STT „Skaidrumo Akademija“ – platforma, kurioje pagal tematinę sritį periodiškai kviečiami dalyviai apsikeisti praktikomis, pasidalinti žiniomis ir pan. - Duomenų analitikos įtraukimas į darbuotojų krepšelį: išplėsti dabartines mokymų programas ir įtraukti duomenų analizės mokymus. Tokiems mokymams gali prireikti didesnių mokymosi sumų nei šiuo metu yra leidžiama, todėl reikalinga galimybė sudaryti mokymosi sutartis, kad pvz., darbuotojas dalyvavęs tokiuose mokymuose turėtų atidirbti institucijoje tam tikrą laiką ar pan. - Aktyviau naudotis DG REFORM programa „Technical Support Instrument“, kuri padeda įgyvendinti pokyčius ES narių viešajame sektoriuje. - Studentų pritraukimas praktikai – kviečiami studentai atlikti analitinio darbo praktiką viešosiose institucijose, įstaigose, su galimybe vėliau įsidarbinti. 	<p>Duomenų panaudojimas priimant sprendimus</p>	<p>Pastebimas kompetencijų rinkti, sisteminti, analizuoti ir naudoti duomenis trūkumas viešajame sektoriuje. Trūksta gebėjimų formuluoti bei spręsti analitinius uždavinius, pasigendama tokioms uždavims skirtų darbuotojų etatų. Kartais institucijose ar įstaigose nėra žinoma, kur kreiptis pagalbos norint atlikti analitines užduotis, arba nežinoma kur ieškoti už organizacijos kompetencijos ribų išeinančių duomenų</p>	<p>Sėkmės</p>
4	<p>Sukurti tinklaveikos mechanizmą, skirtą spręsti analitinius uždavinius bei stiprinti viešojo sektoriaus darbuotojų analitinius gebėjimus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Skatinamas intensyvesnis tarpinstitucinis bendradarbiavimas – bendrų analitinių projektų ar tyrimų iniciavimas, apsikeitimas gerosiomis praktikomis, bendro valstybinių įstaigų/institucijų analitikų tinklo suformavimas (pvz., viešojo sektoriaus analitikų forumas). - Komunikacinio portalo sukūrimas, kuriame institucijos ir įstaigos galėtų ieškoti partnerių sprendžiant analitinius uždavinius. Pvz., panašiai kaip Horizon Europe programoje – portale yra pateikiamas sąrašas organizacijų, kurios norėtų dalyvauti konkrečiose temose, tačiau neturi partnerio. - „Analytics without borders“ (lt. Analitikai be sienų) – iniciatyva remiantis „Doctors without borders“ principu, kuomet institucijų analitikai laikinai paskiriami eiti pareigas kitoje institucijoje. Pavyzdžiui, analitikas dirbantis LRVK laikinai paskiriamas dirbti Susisiekimo ministerijoje, kur jis kurį laiką padeda spręsti konkrečius analitinius uždavinius (pvz., mėnesį). 	<p>Duomenų panaudojimas priimant sprendimus</p>	<p>Pastebimas kompetencijų rinkti, sisteminti, analizuoti ir naudoti duomenis trūkumas viešajame sektoriuje. Trūksta gebėjimų formuluoti bei spręsti analitinius uždavinius, pasigendama tokioms uždavims skirtų darbuotojų etatų. Kartais institucijose ar įstaigose nėra žinoma, kur kreiptis pagalbos norint atlikti analitines užduotis, arba nežinoma kur ieškoti už organizacijos kompetencijos ribų išeinančių duomenų</p>	<p>Sėkmės</p>

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
		<ul style="list-style-type: none"> - Privataus ir viešojo sektorių bendradarbiavimo skatinimas – žinių, patirčių, gerųjų praktikų dalinimasis. Pavyzdžiui, kvietimas privačių socialiai atsakingų įmonių darbuotoją padėti viešajam sektoriuje sukurti duomenų analizės modelį ar pan. (EBPO „Compliance without borders“ iniciatyvos principu). - Tarptautinių formatų pasitelkimas aktualizuojant duomenų naudojimo svarbą LT (DG REFORM, OECD, kitos). - Tarp-institucinės darbuotojų stažuotės į kitas, tarptautines organizacijas (pvz., JRC, ES Komisiją), kuriose duomenimis grįstas sprendimų priėmimas yra labiau įprastas. 			
5	<p>Atnaujinti konsultavimosi su visuomene standartą ir užtikrinti jo praktinį taikymą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aiškiau formuluoti konsultacijų tikslus ir siekiamus pokyčius: Konsultacijų tikslas turi būti aiškiai susietas su pokyčiu, kurio nauda turi būti abiem pusėm suprantama ir pamatuojama - Suformuoti proceso gaires, kuriose paaiškinama ne procedūra, o nubrėžta orientacija į tikslą, dedamas akcentas kaip konsultacijos gali būti prasmingos visuomenei. - Suformuoti patogius įrankius konsultacijoms, skirtus visoms institucijoms: šablonus, instrukcijas, mokymus. - Siūlomos gerosios praktikos, kaupiama gerųjų praktikų biblioteka. - Susitariama, kas laikoma „geru grįžtamuoju ryšiu“ – ko gali tikėtis piliečiai, įsitraukdami į bendradarbiavimo procesus. Viešinama informacija patogiau ir suprantamiau. Suteikiamas grįžtamasis ryšys konsultacijose dalyvavusiems piliečiams. - Tinkamai ir iš anksto ruošiama informacija, kuri pateikiama tikslinei auditorijai priimtiniu būdu. - Aiškus tikslinių grupių apibrėžimas ir bendra duomenų bazė, kur sužymėtos interesuotosios šalys – jos gauna naujienlaiškius, pranešimus su joms aktualia informacija apie galimybes įsitraukti. - Pranešimai apie vieningą kanalą/platformą, kur skelbiamos visos konsultacijos (ar kitos bendravimo formos su piliečiais, pvz., asmuo susidūręs su problema gali apie ją pranešti). 	Viešosios konsultacijos	Konsultavimosi procesas vyksta dėl procedūros, o ne siekiamo rezultato	Sėkmės

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
6	Įgyvendinti viešojo sektoriaus darbuotojų įgūdžių stiprinimo ir paskatų (motyvacijos) vykdyti viešąsias konsultacijas priemonės.	<ul style="list-style-type: none"> - Darbuotojų mokymai: kaip įtraukti visuomenę, kaip suteikti grįžtamąjį ryšį, komunikuoti. - Susieti darbuotojų motyvacinę sistemą su viešųjų konsultacijų vykdymu – atnaujinamos paskatos, įskaitant darbo atlygį, galimybės stažuotis, kelti kvalifikaciją ir pan. - Valstybės tarnautojų „misijos“ stiprinimas remiantis EBPO rekomendacijomis dėl valstybės tarnautojų gebėjimų ir motyvacijos. Darbuotojų mokymas bendradarbiauti, įsiklausyti, pasakoti. Rekomenduojamų meninių kūrinių sąrašas, aptarimai (pvz., filmas „I, Daniel Blake“). - Geriausiai viešųjų konsultacijų standartą atitinkančių institucijų konkursas (metiniai apdovanojimai Vyriausybėje, valstybės tarnautojų prizai ar pan.). - Nuolatinis darbuotojų ugdymas – tiek naujokams, tiek senbuviams skirta programa apie teisėkūros procesą ir viešųjų konsultacijų rolę jame. - Mainų programos – viešojo sektoriaus darbuotojai atlieka „praktiką“ NVO, o pastarieji įtraukiami į darbotvarkes viešajame sektoriuje. 	Viešosios konsultacijos	Konsultacijų vertės ir naudos supratimo tarp viešojo sektoriaus darbuotojų trūkumas – jie jaučia spaudimą priimti politinius sprendimus, bet motyvacijos už viešųjų konsultacijų darymą nėra.	Sėkmės
7	Sukurti ir įgyvendinti viešojo sektoriaus klaidų tolerancijos mechanizmą.	<ul style="list-style-type: none"> - Sukurti veikiantį nesėkmių registrą: 0. Išanalizuoti gerąsias praktikas, 1. Susitarti įstaigoje dėl „tolerancijos klaidoms“, 2. Susitarimą patvirtinti vidaus dokumentu, 3. Įtraukti visuomenę (soc. partnerius) į visą kūrimo ir viešinimo procesą, 4. Pasirinkti pilotines įstaigas (pvz. VVA), 5. Sukurti sistemos rodiklius ir juos nustatyti pagal įstaigą, 6. Įtraukti ir skatinti darbuotojus, 7. Dalintis tarpinstitucinėmis gerosiomis praktikomis, 8. Įvertinti lūkesčius ir paskaičiuoti vertę. - Sėkmingiausios (vertingiausios) klaidos konkursas – skirtas išmokyti toleruoti klaidą. 	Valdžios ir visuomenės dialogo skatinimas	Institucijos, siekdamos tobulai atliepti lūkesčius „nedaro klaidų“; Viešo sektoriaus darbuotojų įgūdžių trūkumas užtikrinti piliečių įsitraukimą į sprendimų priėmimą.	Sėkmės
8	Suburti duomenų analitikų komandas įstaigose.	Institucijose įsteigiami specializuoti vertinimo padaliniai, kurie būtų atsakingi už vertinimų vykdymą ir duomenų analizę. Taip pat, tokie padaliniai veiktų kaip kiekvienos institucijos kompetencijų centras – čia būtų nuolat kaupiamos žinios apie renkamus duomenis, duomenų analizės metodus, bendradarbiavimo su kitomis institucijomis poreikį (pvz., dėl duomenų ar susijusių temų) ir t. t.	Duomenų panaudojimas priimant sprendimus	Silpna duomenų naudojimo kultūra visuose lygmenyse – viešajame sektoriuje pasigendama suvokimo, kad sprendimai turėtų būti grįsti tiksliais duomenimis, o ne interesais, nuomonėmis, ideologija ar bendrine analize.	Strateginis

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
9	Išbandyti gerąsias komunikacijos praktikas ir inovatyvius būdus bendraujant su skirtingomis tikslinėmis grupėmis (jaunimas, socialiai pažeidžiamos grupės).	<ul style="list-style-type: none"> - Pristatyti jau esamas platformas mokiniams, kitoms tikslinėms grupėms. - Galimybė bendrauti susirašinėjant trumpais žinutėmis („chat“ pavidalu) su darbuotoju, kuris nagrinėja piliečio problemą. - Rengti paprastas, aiškias kampanijas. 	Viešosios konsultacijos / Visuomenės ir valdžios dialogo skatinimas	Valdžios sektorius ir visuomenė nėra partnerystės stadijoje	Strateginis
10	Įdiegti į klientą orientuotą požiūrį ir į tai orientuotą aptarnavimo kokybę viešajame sektoriuje.	<ul style="list-style-type: none"> - Kiekvienai įstaigai įsivesti „kliento sąvoką“ kasdieniniame darbe kartu su nustatytais klientų aptarnavimo kiekybiniais ir kokybiniais rodikliais. Įvestas rodiklių stebėjimo dažnis: kasdieniniai, savaitiniai, mėnesiniai ir metiniai. - Tobulinti institucijų kompetencijas komunikuojant suprantama kalba įvairiomis priemonėmis (mokymai tarnautojams, teisinis reguliavimas, reguliarūs aptarimai savivaldybėse ir VRM lyderystė nacionaliniu mastu). - Apmokyti valstybės tarnautojus rengti atsakymus paprasta kalba (angl. easy-to-read, plain text). Sprendimus pateikti žmonėms suprantama, o ne biurokratine kalba. - Stiprinti viešojo sektoriaus darbuotojų tinklaveiklą. - Didinti piliečius aptarnaujančių darbuotojų pasitenkinimą, taikant supervizijas, motyvavimo priemones. - Gerinti, tobulinti, paprastinti duomenų dalinimosi tarp institucijų infrastruktūrą. - Peržiūrėti asmenų aptarnavimo reglamentavimą, įtvirtinti papildomus aptarnavimo kokybės reikalavimus. - Stiprinti pirminę teisinę pagalbą savivaldybėse: stiprinti mechanizmą „kas man priklauso“, didinti konsultanto / betarpiško budinčio paslaugos pasiekiamumą. 	Valdžios ir visuomenės dialogo skatinimas	Vieningos piliečių aptarnavimo praktikos trūkumas – neprisiimama atsakomybė už aptarnavimo kokybę ar geriausio problemos sprendimo paieškas, atsakymai pateikiami biurokratine kalba.	Strateginis

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
11	Įgyvendinti NVO stiprinimo priemonės.	<ul style="list-style-type: none"> - NVO stiprinimas nukreipti į NVO stiprinimą: savireguliacija, apdovanojimai, NVO fondo stiprinimas, ypač atsižvelgiant į regionines organizacijas. - Stiprinti NVO finansines galimybes ir kompetencijas įtraukti piliečius į sprendimų priėmimo procesą (skirtingas tikslines grupes, pvz. jaunimą, senjorus, negalią ar skurdą patiriančius. - Skelbti „NVO metus“ (panašiai kaip pvz., „Jaunimo metai“). - Švietimo renginys/kampanija „Kas yra NVO“, mokymai valstybės tarnautojams „Kas yra NVO?“ - Stiprinti NVO institucinius gebėjimus (nuosekliai ir ilgalaikėje perspektyvoje). - Sukurti aiškiai prieinamą duombazę apie skirtingose srityse veikiančias NVO (registruojasi pačios), pvz. žymintis NVO žymą nurodant, kokioje srityje veikia. - Peržiūrėti teisinę bazę, susijusią su NVO reglamentavimu. - Suteikti platesnius įgaliojimus NVO teikti paslaugas. 	Valdžios ir visuomenės dialogo skatinimas	NVO į projektų rengimą įtraukiamos per vėlai ar nėra visai įtraukiamos (per trumpi terminai, komunikacijos kanalai, projekto rengimo stadijos)	Strateginis
12	Supaprastinti duomenų prieigą visoms suinteresuotoms grupėms.	<ul style="list-style-type: none"> - Duomenų agentūroje (ar kitur) parengtos analizės pagal kategorijas talpinamos bendroje platformoje, kuri viešai prieinama visuomenei. - NVO atliekamų tyrimų bazės sukūrimas. - Skėtinių NVO įtraukimas į duomenų gavėjus. - Visi sprendimai talpinami vienoje vietoje, kur galima rasti duomenimis grįstus argumentus, kodėl atitinkamas sprendimas buvo priimtas. 	Duomenų panaudojimas priimant sprendimus	Esama atvejų, kuomet duomenys yra renkami, tačiau viešai nerodomi, nes sprendimai priimami pagal interesų grupių poreikius ar pan.	Veikimo
13	Išbandyti naujas ir labiau įtraukiančias visuomenės ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo formas.	<ul style="list-style-type: none"> - Piliečių asamblėjos, gyvosios laboratorijos principas (Living Lab), demokratijos tyrimų ir plėtros ar CitizenLab praktikos, Belgijos ir Danijos savivaldybių praktikos – šalia išrinktų atstovų, paskiriami 2-3 piliečiai į savivaldybės tarybą. 	Viešosios konsultacijos	Visuomenė neturi įpročio bendrauti. Piliečiai nepasitiki valdžia ir nesijaučia, kad gali kažką pakeisti.	Veikimo

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
14	Realizuoti valdžios ir visuomenės dialogo stiprinimo iniciatyvas	<ul style="list-style-type: none"> - Susitarti kokiais principais remiasi partnerystė ir kaip laikytis partnerystės standarto (Nacionalinis susitarimas). - Organizuoti gyvus ar nuotolinius susitikimus su tikslinėmis grupėmis (pvz., kiekvieno mėnesio trečiadienis skirtas sesijai „Nebijok klausti“, susitikimai su moksleiviais/studentų bendruomenėmis). - Akcija politikams/valstybės tarnautojams „pakviesk kaimyną kavos“. - Reklamuoti realius teigiamus pavyzdžius. - IT platforma kur galima palikti savo komentarą/balsą dėl konkretaus klausimo. Galima telefoninė programėlė – „Jis man pagelbėjo, gal padės ir tau“. 	Valdžios ir visuomenės dialogo skatinimas	Nepritaikyta komunikacija skirtingoms tikslinėms grupėms apie galimybę daryti įtaką sprendimams (jaunimas) Per mažas socialiai jautrių grupių švietimas (komunikacija): nežino, kaip dalyvauti; nemoka suformuluoti; nesupranta grįžtamojo ryšio	Veikimo
15	Atnaujinti tarpinstitucinį viešųjų konsultacijų kompetencijų tinklą, skirtą dalintis patirtimi, plėtoti partnerystes, žinių mainus	<ul style="list-style-type: none"> - Tinklas veiktų kaip platforma kurioje dalinamasi patirtimi, ieškoma partnerių už institucijos ribų, tinklo nariams rengiami bendri mokymai, organizuojamos kitos, horizontus praveriančios patirtys. - Projektinio valdymo grupės būtų sudarytos iš skirtingų kompetencijų specialistų – mokančių formuluoti tikslą, komunikuoti, analizuoti, ir t. t. etc., ir taip užtikrintų konsultacijų kokybę. - Sudaryta galimybė pasitelkti išorės ekspertus. - Buriamos projektų komandos iš skirtingų ekspertų. 	Viešosios konsultacijos	Viešo sektoriaus darbuotojų įgūdžių trūkumas užtikrinti piliečių įsitraukimą į sprendimų priėmimą.	Veikimo
16	Parengti ir įgyvendinti edukacines priemones, skirtas visuomenei išsamiai susipažinti su teisėkūros bei sprendimų priėmimo procesu.	<ul style="list-style-type: none"> - Pateikiama informacija kuo prasideda ir kaip baigiasi teisėkūros procesas, kaip piliečiai gali įsitraukti ir kodėl jiems verta dalyvauti. - Inicijuojami švietimo projektai ar akcijos, pvz. mokyklose ar darželiuose išbandomas dalyvaujamas biudžetas. - Organizuoti simuliacijas, kad mokiniai galėtų išbandyti kaip veikia seimas ir pan. - Daugiau patrauklaus turinio apie politikos procesą, pvz. politinio raštingumo ir sąmoningumo tinklalaidės, pamokėlės „apie politiką paprastai“. - Iniciatyvos tikslinėms grupėms, pvz., pakviesti senjorus į parlamentą, pristatyti darbotvarkę. - Bendros mokymų sistemos kūrimas, pvz., universitetinio kurso ar kurso dalis, kurioje kalbama apie įsitraukimo praktikas (galimybė įsitraukti į nuotolinius mokymus ar pan. - Parengti švietimo kampaniją/edukacines programas: - Pristatyti ir viešinti geruosius pavyzdžius, kaip piliečiai gali daryti įtaką priimamiems sprendimams. 	Viešosios konsultacijos / Valdžios ir visuomenės dialogo skatinimas	Visuomenė neturi įpročio bendrauti. Piliečiai nepasitiki valdžia ir nesijaučia, kad gali kažką pakeisti. Neaiškūs visi būdai/ galimybės kaip pilietis gali dalyvauti ir koks realus piliečių galimas poveikis sprendimų priėmimui. Įtraukimas lieka nepakankamas, neefektyvus, fiktyvus. Per mažas socialiai jautrių grupių švietimas (komunikacija): nežino, kaip dalyvauti; nemoka suformuluoti; nesupranta grįžtamojo ryšio	Veikimo

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkreti problema	Lygmuo
		<ul style="list-style-type: none"> - Formuoti įprotį dalyvauti problemų sprendimo procese nuo mokyklos suolo – skatinamos iniciatyvos, projektai ir pan. - Peržiūrėti pilietinio ugdymo programą, o ypač - programos įgyvendinimą. - Pasiūlyti daugiau neformaliojo švietimo veiklų, susijusių su pilietiškumo ugdymu, už mokyklos ribų. - Sukurti patrauklias ir paveikias edukacinės priemonės, skirtas dalyvavimo įgūdžių ir įpročių ugdymui. - Didinti švietimo įstaigų įsitraukimą – pilietiškumo programų atnaujinimą. - Tobulinti socialiai jautrių grupių švietimą: identifikuoti, kokių įgūdžių trūksta, parengti programą, organizuoti mokymus. 			
17	Įgyvendinti priemonės, užtikrinančias renkamų duomenų kokybę.	<ul style="list-style-type: none"> - Pagerinti duomenų kokybę – reikėtų suvienodinti duomenų rinkimo formatą, klasifikavimą, kitus parametrus. - Užtikrinama laisvai prieinama programa (<i>software</i>) duomenų apdorojimui valstybinėse institucijose/įstaigose. 	Duomenų panaudojimas priimant sprendimus	Neužtikrinama patogi duomenų prieiga, duomenų kokybė bei branda išlieka žemos.	Įrankių
18	Supaprastinti duomenų prieinamumą viešojo sektoriaus darbuotojams.	<ul style="list-style-type: none"> - Valstybės duomenų žemėlapis/inventorizacija. - Duomenų inventorizacija organizacijų viduje – viešųjų įstaigų ar institucijų darbuotojai supažindinami su savo organizacijos renkamais duomenimis ir jų svarba (arba, jei duomenis renka institucijai pavaldi įstaiga – supažindinama su įstaigos duomenimis). - Komunikacinės kampanijos apie duomenų prieinamumą viešajame sektoriuje – kur ieškoti reikiamų duomenų, kaip juos rasti, į ką kreiptis norint atlikti gilesnę analizę ir pan. 	Duomenų panaudojimas priimant sprendimus	Pačios viešosios institucijos bei įstaigos kartais nežino, kokius duomenis valdo ir kam jie galėtų būti naudingi. Esama duomenų dubliavimo, neefektyviai renkamų, nenaudojamų ar sunkiai prieinamų duomenų.	Įrankių
19	Parengti ir įdiegti duomenų panaudojimo sprendimams priimti gaires bei įrankius.	<ul style="list-style-type: none"> - Suformuluoti aiškų ir visoms institucijoms bendrą proceso eigą ir paruošti šablonus kaip institucijos galėtų sudaryti reikalingų duomenų „lentelę“ ar pan. prieš pradėdant formuluoti politikos priemones. - Siauresnės politikos srityse (pvz., jaunimo politika, socialinė politika ar pan.) paruošti šablonai savivaldybėms – savivaldybės supažindinamos kaip atpažinti problemas pagal konkrečius duomenis, kokie duomenys reikalingi įgyvendinant politines priemones ir pan. Bendradarbiaujama su interesuotomis šalimis (pvz., NVO ar verslais), kurie prisideda analizuojant ir vertinant duomenų reikšmę politinėms sritims. - Duomenimis grįstos politikos įgyvendinimo vertinimai savivaldybėse/nacionaliniu mastu. 	Duomenų panaudojimas priimant sprendimus	Aiškaus duomenų rinkimo ir analizės proceso trūkumas politikos cikle – tiek nacionaliniu, tiek savivaldos lygiais trūksta gairių kaip turėtų būti vykdomas duomenų rinkimas ir apdorojimas sprendžiant konkrečias problemas. Silpna duomenų naudojimo kultūra visuose lygmenyse – viešajame sektoriuje pasigendama suvokimo, kad sprendimai turėtų būti grįsti	Įrankių

Nr.	Veiksmas	Įgyvendinimo pavyzdžiai	Probleminė sritis	Konkrety problema	Lygmuo
		<ul style="list-style-type: none"> - Suformuoti dažniausio politinių priemonių/sričių poveikio ryšių žemėlapi, kuriame būtų sužymėti galimi pokyčiai kitose srityse (jeigu x srityje bus atlikta intervencija, ji turės įtakos y sričiai). - Pakviesti Lietuvos banką ar Finansų ministeriją bei Ekonomikos ir inovacijų ministeriją pasidalinti turima patirtimi dirbant su modeliavimo įrankiais ir pabandyti juos pritaikyti kitose srityse. 		tiksliais duomenimis, o ne interesais, nuomonėmis, ideologija ar bendrine analize.	